

PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova
Katedra hudební výchovy
Magdalény Rettigové 4, 116 39 Praha 1

Posudek diplomové práce

oponent

Jméno studenta: Bc. Karolína Čiháková
Název práce: Hudební pomůcky v rozvoji hudebnosti dětí předškolního věku
Vedoucí práce: doc. PaedDr. Hana Váňová, CSc.
Oponent práce: doc. PaedDr. Miloš Kodejška, CSc.

Kritéria hodnocení práce	Hodnocení (známky 1 - 4)
Formulace odborného záměru a stanovení cílů práce	1
Hloubka a správnost teoretické analýzy tématu	2
Využití praktických a uměleckých zkušeností	1
Odborný styl, pojmová a terminologická úroveň	1
Práce s prameny a literaturou, etika přejímání informací	1
Adekvátnost použitých metod	1
Kvalita interpretace výsledků výzkumu	1
Logická stavba a členění práce	1
Formální úprava a náležitosti práce	1
Stylistická a gramatická správnost	1
Vlastní přínos studenta	1
Využitelnost výsledků práce v teorii a v praxi	1

Dílejší připomínky a návrhy:

Na straně 36 diplomantka píše o zavádění Orffova Schulwerku do života v Československu. Uvádí jen osobnost I. Hurníka. Nejvíce se ale o přenos myšlenek C. Orffa do naší vlasti zasloužil Vladimír Poš a Božena Viskupová. Tato skutečnost mohla být vyjádřena i v předložené diplomové práci, včetně velkého úsilí celé skupiny pedagogů. Ti vytvořili výraznou iniciativu, aby orffovské hudební nástroje byly v každé základní škole v Československu. Diplomantka mohla v tomto smyslu ještě připomenout význam české továrny na výrobu hudebních nástrojů Amati Kraslice a její význam pro naše školství v minulosti. U významu Československé společnosti pro hudební výchovu bych chtěl jen poznamenat, že již předchůdkyně této organizace Společnost pro hudební výchovu ze 30. let 20. století se problematikou hudebních nástrojů a pomůcek zabývala. Autorka s přehledem hodnotí dostupnost nových hudebních nástrojů na současném trhu. Na straně 68 namítám, že při zjišťování hudební představitivosti je vždy třeba prověřit, jestli děti znají zvolené písně, které mají pojmenovat. Pokud je neznají, není možné hodnotit kvalitu hudební představitivosti. Na straně 69 je uvedeno, že většina dětí měla možnost hrát na zvolené nástroje poprvé. Děti neuměly s nástroji zacházet. K průkaznějším výsledkům mohla diplomantka přijít v podmínkách, kdy děti nástroje znaly, a tak by se mohly podstatně lépe soustředit na tvořivé způsoby doprovodu zadané písně.

Celkové posouzení práce a zdůvodnění výsledné známky:

Diplomová práce řeší velmi užitečné téma v současném období revizí státních vzdělávacích programů. Problematika hudebních pomůcek a podpora pedagogické tvořivosti v této oblasti jsou důležitá témata. Teoretické a praktické části DP spolu souvisí a opírají se o dostupnou literaturu a vlastní pedagogickou tvořivost. Z hudebně psychologického hlediska je prenatální a postnatální období dobře přiblíženo. Diplomantka správně hodnotí rozvoj tělesných, psychických a hlasových funkcí v období mladšího a staršího batolete až do období tří let. Podobně je tomu i v dalším období do šesti let věku dítěte. Vychází z obvyklé odborné literatury, kterou samostatně, s porozuměním interpretuje a správně cituje.

Druhá kapitola nese název Hudebnost dítěte předškolního věku. Autorka správně tento pojem vymezuje na základě domácí a zahraniční odborné literatury. Pojednává o vnitřních a vnějších podmínkách, které utvářejí hudebnost a zdařile vysvětluje problematiku hudebního nadání, hudebního talentu, motivace a její podněcování - a to ve spojitosti s hlavními psychickými znaky utvářející se osobnosti. Krátce také charakterizuje nejdůležitější znaky soudobé předškolní výchovy v souvislostech s polyestetickou a integrativní pedagogikou. Docela logicky tak diplomantka přichází k páté kapitole, kterou nazvala Hudební pomůcky. Chápe je jako předměty nebo úkony k rozvoji hudebních dovedností. Správně hodnotí obecnou charakteristiku pomůcky a pokračuje až k hudební specifice vybraných pomůcek. Opírá se z zkušenosti a publikace českých pedagogů i konstruktérů. Kladně hodnotím, jak diplomantka přibližuje využívání jednotlivých hudebních pomůcek a nástrojů v jednotlivých hudebních činnostech. Zdařile je zpracován i historický exkurz do vývoje hudebních pomůcek. Nevyhovuje mi jen informace o školní rákosce v jinak hodnotném textu. Diplomantka s přehledem hodnotí dostupnost nových hudebních nástrojů na současném trhu.

Za zvláště cennou kapitolu považuji šestou kapitolu, která se zabývá autorskými hudebními pomůckami, které rozvíjejí hudební schopnosti. Jsou vhodné pro předškolní děti a velmi dobře zprostředkovávají pochopení základních výrazových hudebních prostředků. Jsou uvedeny i problémy, které se objevují při využívání hudebních pomůcek v praktických činnostech. Je pozitivní skutečností, že autorka pomůcky popisuje systémově a dokládá je obrázky a při jejich představování uplatňuje i vlastní zkušenosti. Její experimentální výzkum má jasně určený předmět, cíle a pracovní hypotézy, které souvisí s výzkumnými cíli. Je určen dětem ve věku od 4 do 6 let a prověřuje funkčnost autorčiných hudebních pomůcek v rozvoji příslušných hudebních schopností a v chápání hudebních pojmů. Výzkumu předcházela předvýzkum. Experiment je v tomto smyslu zaměřen na rozvoj rytmického citění, hudebního sluchu, tonálního citění, hudební představivosti, paměť a na elementární hudební tvořivost. Dalším významným cílem bylo experimentálně ověřit funkčnost vybraných hudebních pomůcek v jiné mateřské škole pod vedením jiného pedagoga. Je škoda, že nedošlo k dokončení experimentu z důvodu epidemiologické situace. Je však kvalitně představeno testování dětí z výzkumných skupin a jak by se skupiny srovnávaly ve svých výkonech pomocí testu hudebních dovedností. Jsou popsány jen průběžné výsledky přímého a nepřímého pozorování.

Z popisu výzkumu je zřetelně patrná koncepční práce a pedagogické zaujetí pro věc. Dotazník a experiment jsou provedeny kvalitně. Jsou popsány zřetelně a do podrobností. Slouží k mnohým inspiracím při diagnostice hudebnosti dětí před vstupem do základní školy. Ve výzkumu jsou zajímavé i výsledky dotazníku pro učitele MŠ ohledně vybavenosti škol hudebními pomůckami. Bylo osloveno 100 subjektů a z nich byla návratnost 48%, což je úspěšný výsledek. Výsledky dotazníku a experimentu jsou ještě prohloubeny pozorováním, které uskutečnila diplomantka ve vybraných MŠ. Velmi pěkně je provedeno kvalitativní hodnocení práce s jednotlivými autorskými hudebními pomůckami v sedmé kapitole.

V závěrech z výzkumů jsou uskutečněny verifikace hypotéz, které odráží preciznost práce diplomantky a její velmi bohaté hudebně pedagogické zkušenosti a určitý profesionální rozhled a nadhled. S jejím hodnocením poreformního stavu hudebního vzdělávání naprosto souhlasím. Je pravdivě kritické a nabízí řešení, které je uvedeno v závěru. Diplomové práce může být výborným podnětem pro všechny tvořivé pedagogy v mateřských školách, pokud jsou předcházejícím vzděláním vybaveny potřebnými hudebními dovednostmi. Testy jsou umístěny v příloze diplomové práce. Teoretické vědomosti bez dovednostní realizace nemají v rozvoji hudebnosti dětí v konkrétních mateřských školách význam.

Diplomová práce obsahuje 94 stran textu a to včetně bohatě zastoupené odborné literatury a internetových zdrojů. Je po gramatické, stylistické a citační úrovni kvalitní. Doporučuji některé podněty a závěry z výzkumu publikovat v časopisu Hudební výchova.

Otázky pro diskuzi:

1. Ve své práci na straně 12 píšete o kvalitě hudebnosti u dětí od narození do tří let a zdůrazňujete, že „*důležitou roli hraje frekvence opakování a kvalita hudebně sluchových schopností, zvláště citlivost pro výšku tónu a hudební paměť.*“ V této souvislosti zhodnoťte význam tzv. fyziologických echolálií .
2. Na straně 13 hovoříte o hudebních postojích, které vycházejí z osobnostních rysů dítěte. Přibližte tyto rysy v souvislostech s osobnostním zráním dítěte do šesti let.
3. Můžete specifikovat rozdíl mezi didaktickou pomůckou a hudební hračkou?
4. Na straně 66 píšete, že instrumentální reprodukce úryvku podle barevných značek byla kvalitnější než vokální reprodukce podle záznamu a to v obou sledovaných skupinách „A“ i „B!“. Jak si tento fakt vysvětlujete z hudebně psychologického hlediska?

Práci doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 31.8. 2020

doc. PaedDr. Miloš Kodejška, CSc.